

BEJEGYZETT ÉLETTÁRSI KAPCSOLAT ÚTMUTATÓ MELEG ÉS LESZBIKUS PÁROK RÉSZÉRE

Bevezetés

2009. július 1-jétől az azonos nemű pároknak is lehetőségük van kapcsolatukat anyakönyvvezető előtt törvényesíteni. Az új intézmény neve **bejegyzett élettársi kapcsolat**, amely néhány kivételtől eltekintve a házassággal azonos jogokat és kötelezettségeket jelent a párok számára. A jogszabályok az azonos nemű párok közti élettársi kapcsolatot ugyanakkor már 1996 óta elismerik. 2010. január 1-jétől ráadásul egy harmadik lehetőség is bevezetésre kerül, az élettársi kapcsolat nyilvántartásba vétele, amely mind azonos, mind külön-nemű párok számára nyitva áll.

Kiadványunk célja, hogy közérthető formában ismertesse a vonatkozó jogszabályok legfontosabb rendelkezéseit, és ezzel segítse a meleg és leszbikus párokat az együttélés jogi formájára vonatkozó döntés meghozatalában. Legrészletesebben a bejegyzett élettársi kapcsolattal foglalkozunk; ugyanakkor kitérünk arra is, miben különbözik ez az intézmény az élettársi kapcsolattól, illetve a nyilvántartott élettársi kapcsolattól, valamint a házasságtól.

Mi is az a bejegyzett élettársi kapcsolat?

A **bejegyzett élettársi kapcsolatot** a 2009. július 1-jén hatályba lépett, a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény vezette be. Az intézmény célja, hogy a házassághoz hasonló családjogi intézményt biztosítson az azonos nemű párok számára.

Az új jogintézmény bevezetésére azért volt szükség, mert a hatályos magyar jogszabá-

lyok a **házasságot csak külön-nemű párok** esetén teszik lehetővé. A jogalkotó felismerte, hogy ezzel az azonos nemű párok elesnek a házasság nyújtotta biztonságtól és kedvezményektől, ami hátrányos megkülönböztetés az azonos nemű párokkal szemben. Ugyanakkor a házasság azonos nemű párok számára történő megnyitásához nem volt meg a politikai akarat, ráadásul az Alkotmánybíróság több határozata is azt mondja, hogy a házasság megnyitása az azonos nemű párok számára alkotmányellenes lenne. Az Alkotmánybíróság mindezt az Alkotmány házasság és család védelmét kimondó paragrafusából vezette le. Fontos azonban megjegyezni, hogy szemben számos olyan országgal, amelynek alkotmánya egyértelműen tiltja az azonos neműek közötti házasságot, a magyar Alkotmány ilyen rendelkezést nem tartalmaz; a tilalom csupán az Alkotmánybíróság házasságvédelmet értelmező érveléséből következik.

Ha a házasságot a jogalkotó nem is tette lehetővé, a bejegyzett élettársi kapcsolat bevezetése révén egy a **házassághoz nagyon hasonló** jogintézményt hozott létre. A szabályozás alapja, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatra a házasságra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, ha a törvény kifejezetten nem ír elő eltérést. Így tehát a bejegyzett élettársi kapcsolat érvényességére, létesítésére, megszűnésére is a házasság szabályait kell alkalmazni; a bejegyzett élettársakra ugyanazok a vagyoni jogi és öröklési szabályok vonatkoznak, mint a házastársakra; a bejegyzett élettársakat megilletik mindazok az adó-, szociális-, munka-, és bevándorlási kedvezmények, amelyek a házastársakat.

A bejegyzett élettársi kapcsolat jelentősen különbözik az **élettársi kapcsolattól**, amelyet jelenleg a Polgári Törvénykönyv szabályoz. A legfontosabb különbség,

hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat az anyakönyvvezető előtti akaratnyilvánítással jön létre, és az egyik fél haláláig vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat felbontásáig áll fenn. Az élettársi kapcsolatot ezzel szemben nem kell bejelenteni vagy regisztráltatni, hanem az együttéléssel létrejön, és a szakítás esetén automatikusan megszűnik. Élettársi kapcsolat mind azonos, mind különböző nemű személyek között fennállhat. Egy embernek egyszerre csak egy élettársi kapcsolata állhat fenn, de az élettársi kapcsolatoknak nem feltétele, hogy a feleknek ne álljon fenn mással házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata. Ha tehát valaki együtt él a partnerével, de korábbi házastársától/bejegyzett élettársától még nem vált el, ettől még az új partnerével élettársnak minősülnek. Az élettársakra más vagyoni jogi szabályok vonatkoznak, nem törvényes örökösök, az egyéb jogok és kötelezettségek tekintetében jogszabályról jogszabályra változik, hogy az élettársak a házastársakkal/bejegyzett élettársakkal azonos elbírálás alá esnek-e vagy sem. Az Országgyűlés jelenleg tárgyalja az új Polgári Törvénykönyvről (Ptk.) szóló törvényjavaslatot, amely jelentősen bővítené az élettársak jogait. Az új Ptk. várhatóan 2010. május 1-jén fog életbe lépni.

A **nyilvántartott élettársi kapcsolat** közelebb áll az élettársi kapcsolathoz, mint a bejegyzett élettársi kapcsolathoz. A nyilvántartásba vételre közjegyzőknél lehet

sort keríteni, de a felek továbbra is „csak” élettársak maradnak; a nyilvántartásba vétel csak az élettársi kapcsolat bizonyítását könnyíti meg, jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztet. Ha például bankhitelhez vagy özvegyi nyugdíj megállapításához kell igazolni az élettársi kapcsolatot, akkor ehhez nem kell tanúkat találni, elég a nyilvántartásba vételt igazoló okiratot bemutatni. Fontos különbség, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatot csak azonos nemű párok köthetnek, a nyilvántartásba vételt mind azonos, mind külön nemű párok kérhetik. A nyilvántartásból való törlést bármely fél kérelmére elvégzik, nem kell sem közjegyzői, sem bírósági bontóeljárást indítani. Az élettársi kapcsolat nyilvántartásba vételére csak 2010. január 1-je után lesz lehetőség.

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére, érvényességére alapvetően a házasság esetén előírt szabályokat kell alkalmazni, néhány kisebb eltéréssel.

Az érvényességi feltételek

Bejegyzett élettársi kapcsolatot az alábbi személyek létesíthetnek:

- két azonos nemű személy;
- mindkét személy elmúlt 18 éves;
- nem állnak cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt;
- nem közeli rokonok;

Az azonos nemű párok által választható együttélési formák:

bejegyzett élettársi kapcsolat

nyilvántartott élettársi kapcsolat

élettársi kapcsolat

- egyik félnek sem áll fenn korábban kötött házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata.

A szándék bejelentése

A feleknek a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló szándékot először **be kell jelenteniük** azon település anyakönyvvezetőjénél, ahol bejegyzett élettársi kapcsolatot kívánnak kötni. Mivel ezt a későbbiekben nem lehet megváltoztatni, érdemes alaposan megfontolni a helyszínt a szándék bejelentése előtt. Bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére nem minden anyakönyvi hivatalban van lehetőség, csak az ún. **körzetközpontokban** (azokon a településeken, ahol van okmányiroda). Az anyakönyvvezető előtt a feleknek nyilatkozniuk kell, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, valamint okiratokkal kell igazolniuk, hogy annak törvényes feltételei fennállnak.

A bejelentés során az alábbi dokumentumokat kell a feleknek magukkal vinniük:

- születési anyakönyvi kivonat;
- személyi igazolvány, laccímkártya;
- korábbi házasság/bejegyzett élettársi kapcsolat esetén a bontást kimondó jogerős bírósági/közjegyzői végzés;
- tanúk neve, laccíme, személyi igazolvány száma.

Az anyakönyvvezető a bejelentésről jegyzőkönyvet vesz fel, és a felek kívánságát figyelembe véve kitűzi a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének időpontját, amelyre legfeljebb hat hónappal a bejelentés után kerülhet sor. A törvény a házasságra vonatkozó hatályos szabályozással ellentétben nem ír elő 30 napos várakozási időt, figyelembe kell azonban venni az anyakönyvvezető elfoglaltságát is, így általában néhány nap mindenképpen eltelik a beje-

lentés és a szertartás között. Ha sokak által kedvelt házasságkötő teremben vagy külső helyszínen lesz a szertartás, az időpontot a helyszínnel is érdemes előre egyeztetni, számítani kell a várólistára.

A szertartás

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése **nyilvános és ünnepélyes**. A ceremóniára elsősorban a házasságkötő terem lehet igénybe venni, de a jegyző a felek kérésére engedélyezheti a szertartás külső helyszínen (parkban, étteremben, stb.) való megtartását is. Az eljárás során szükség van **két tanúra**, akik kézjegyükkel hitelesítik az anyakönyvi bejegyzést.

A ceremónia után az anyakönyvvezető **bejegyzett élettársi anyakönyvi kivonat** állít ki, amelyet a felek azonnal megkapnak. Maga az anyakönyvvezetői eljárás díjmentes, de az önkormányzatok a helyiség biztosításáért és az egyéb szolgáltatásokért a rendezvény ünnepélyességének függvényében eltérő mértékű összeget kérhetnek.

Fontos megjegyezni, hogy a jogszabályok csak az anyakönyvvezető kérdésére elhangzó egybehangzó igent, illetve az anyakönyv aláírását írják elő, a szertartás minden más eleme (gyűrűk cseréje, a pár csókja, foga-

„Kijelenti-e <egyik fél megnevezése>, hogy az itt jelen lévő <másik féllel> bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít?”

az anyakönyvvezető által feltett kérdés

dalmak tétele, anyakönyvvezető beszéde, stb.) szabadon választható.

Egyházi esküvő

Magyarországon a házasságkötés polgári szertartás, amely teljesen független az egyházi házasságkötéstől. Jogkövetkezményei csak a polgári házasságkötésnek vannak, ezért a feleknek az egyházi házasság mellett anyakönyvvezető elé is kell járulniuk. Minden egyház maga dönti el, hogy milyen feltételek mellett ad össze párokat. Ezek a szabályok a bejegyzett élettársi kapcsolat esetében is fennállnak, vagyis az **egyház belső szabályzata** dönti el, hogy azonos nemű párok számára a házasságkötést vagy az azonos nemű párok valamilyen formában történő megáldását lehetővé teszik-e. Magyarországon a történelmi egyházak esetében erre egyelőre nincs lehetőség; kisebb egyházak, illetve egy-egy progresszívebb egyházi tisztségviselő azonban vállalja ilyen szertartások lefolytatását is.

A bejegyzett élettársi kapcsolat jogkövetkezményei

Vagyonjog

A bejegyzett élettársi kapcsolat legfontosabb vagyoni jogi következménye, hogy a házassághoz hasonlóan a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésével a felek között **bejegyzett élettársi vagyontársaság** keletkezik. Ennek megfelelően a bejegyzett élettársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a bejegyzett élettársi életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve azt, ami valamilyen bejegyzett élettárs különvagyonához tartozik. A **különvagyonba** tartozik a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése előtt szerzett vagyon, az ajándékozás, öröklés révén szerzett vagyon és a személyes használatra szolgáló vagyontárgyak. Nem számít tehát, hogy formálisan kinek a nevében van a lakás, vagy ki kötötte az autó adásvételi szerződését, a tulajdonos mindkét esetben a pár

közösen. A vagyonszétválás legfontosabb következménye, hogy a pár egyik tagjának halála esetén a közös vagyon fele az örökléstől függetlenül a bejegyzett élettársat illeti, az örökösök csak a vagyon másik felén osztoznak. Ilyen esetben az igényt a hagyatéki tárgyaláson célszerű jelezni. További fontos következmény, hogy ha a bejegyzett élettársi kapcsolat felbontása során a felek nem tudnak megegyezni, akkor a bíróság a közös vagyont a felek között **egyenlő arányban** osztja fel.

A bejegyzett élettársakhoz hasonlóan az élettársak együttélése alatti közös gazdálkodás eredményeképpen megszerzett ingóságok és ingatlanok is közös tulajdonnak minősülnek, a tulajdoni hányad azonban nem egyenlően oszlik meg a felek között, hanem a **szerezésben való közreműködés arányosan** alakul (aki többet fizetett a lakásba, annak nagyobb a tulajdoni hányada, viszont figyelembe kell venni a háztartásban végzett munkát is). Ha azonban az élettársak később bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítenek, akkor az élettársi kapcsolat alatt szerzett vagyona is a bejegyzett élettársi kapcsolatra vonatkozó szabályok hatnak vissza. Tehát ha az egyik élettárs saját jövedelméből az élettársi kapcsolat alatt lakást vesz, amelyet a saját nevére jegyeznek be, majd ezután a felek bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítenek, akkor a lakás közös tulajdonba kerül, és a vagyon megosztása esetén a feleket egyenlő arányban illeti meg.

Lehetőség van rá, hogy a felek a bejegyzett élettársi kapcsolat tartamára **vagyonjogi szerződést** kössenek. Ebben az esetben a felek között nem feltétlenül keletkezik vagyonszétválás: a felek a törvény rendelkezéseitől eltérően határozhatják meg, hogy mely vagyontárgy kerül a közös-, illetve a különvagyonba. Vagyonjogi szerződés ré-

vén az élettársak is kialakíthatnak a házassághoz/bejegyzett élettársi kapcsolathoz hasonló vagyonszétválást. A szerződés érvényességéhez minden esetben annak közokiratba vagy jogi képviselő által ellenjegyzett magánokiratba foglalása szükséges. Ez a gyakorlatban közjegyző által készített vagy ügyvéd által ellenjegyzett szerződést jelent.

A házastárshoz hasonlóan a bejegyzett élettárs is köteles partnerét az életközösség fennálta alatt akár saját különvagyonára terhére is **eltartani**, vagyis ha a partnernek nincs elég jövedelme vagy nem képes magáról gondoskodni, első helyen a bejegyzett élettárs feladata őt segíteni. Bár jogszabály erről nem rendelkezik, de a bírói gyakorlat az élettárs számára is hasonló kötelezettséget ír elő.

Névviselés

A bejegyzett élettársi kapcsolat és a házasság közti egyik fontos különbség, hogy a bejegyzett élettársak **nem vehetik fel egymás nevét**, nincs a házassági név analógiájára bejegyzett élettársi név. Ugyanez a helyzet az élettársak esetében is. Ennek ellenére a névváltoztatás általános eljárása keretében bárkinek lehetősége van a nevet megváltoztatni, így felveheti partnere vezetéknévét vagy a partnerek vezetéknévüket is összekapcsolhatják.

Ugyanakkor a házasság esetén a házastárs nevének felvétele a születési nevet nem változtatja meg (az új név az ún. házassági név lesz), az élettársaknak és bejegyzett élettársaknak csak **születési nevük megváltoztatására** van lehetőségük. A születési név megváltoztatása iránti kérelmet személyesen kell benyújtani a lakóhely szerint illetékes anyakönyvvezetőnél, a helyben kapott formanyomtatványon, külföldön élő magyar állampolgár esetében az ille-

tekes konzuli tisztviselőnél. A kérelmet az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter engedélyezi, aki azt elvben meg is tagadhatja, de ez nem jellemző. A névváltoztatás illetéke első esetben 10.000 Ft, minden további esetben 30.000 Ft.

Gyermekvállalás

A házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat közötti különbségek elsősorban a gyermekvállalás területén jelentősek. A törvény a bejegyzett élettársak számára nem teszi lehetővé a közös gyermekké fogadást, vagyis a bejegyzett élettársak nem fogadhatják örökbe egymás gyermekeit, és nem fogadhatnak örökbe közösen idegen gyermeket sem. A bejegyzett élettársi kapcsolatban élő leszbikusok nem vehetnek részt mesterséges megtermékenyítésben, és az anya bejegyzett élettársa nem lesz a gyermek szülője (nincs apasági vélelemhez hasonló szülőiségi vélelem).

Az örökbefogadás kapcsán fontos megjegyezni, hogy a törvény az **egyéni örökbefogadás** lehetőségét nem zárja ki, tehát akár élettársi, akár bejegyzett élettársi kapcsolatban élő személy is fogadhat örökbe. A különbség a közös örökbefogadáshoz ké-

pest, hogy ilyenkor csak a pár egyik tagja (az örökbefogadó) válik a gyermek törvényes szülőjévé. A családjogi törvény ugyanakkor előírja a házastársak általi örökbefogadás preferálását, így a gyakorlatban nagyon kicsi az esélye, hogy meleg vagy leszbikus személy akár egyedülállóként, akár élettársi vagy bejegyzett élettársi kapcsolatban élve örökbe fogadjon.

Az egészségügyi törvény szerint **mesterséges megtermékenyítést** csak házaspárok, különmű élettársak vagy meddő vagy koruknál fogva hamarosan meddővé váló egyedülálló nők vehetnek igénybe. Bejegyzett élettársi vagy élettársi kapcsolatban élő leszbikusok, ill. természetes úton fogamzásra képes nők nem. Ennek ellenére számos leszbikus pár vállalt gyermeket mesterséges megtermékenyítés révén az elmúlt években a szabályok megkerülésével vagy a külföldi megengedőbb szabályozás kihasználásával. Fontos megjegyezni, hogy függetlenül a kezelés vagy a szülés helyétől, a gyermekekre a magyar családjogi szabályok fognak vonatkozni, így hiába ismerné el a külföldi jogszabály anyának a pár másik tagját is, ezt a magyar hatóságok nem fogják figyelembe venni.

Bár a jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy egy gyermeknek két azonos nemű szülője legyen, a legtöbb jogszabály mind a gyermeket nevelő szülő élettársát, mind bejegyzett élettársát **nevelőszülőnek**, vagyis a gyermek hozzátartozójának tekinti. A szülő bejegyzett élettársa és a gyermek közötti kapcsolatot a törvény szorosabbnak ismeri el: a bejegyzett élettárs a vele egy háztartásban nevelkedő gyermeket **köteles eltartani**, ugyanakkor jogosult például gyermekgondozási díjban (GYED) részesülni. Van néhány olyan jogszabály is (Munka Törvénykönyve, Polgári Törvénykönyv, Büntető Törvénykönyv), amely azután is elismeri a gyermek és a szülő bejegyzett élettársa közötti hozzátartozói kapcsolatot, hogy a gyermek már elköltözött otthonról, és külön háztartásban él.

Egészségügyi jogok, gondnokság

Mind a bejegyzett élettárs, mind az élettárs jogosult **egészségügyi információkat** kapni párja egészségi állapotáról, illetve akadályoztatása esetén **dönteni annak kezeléséről**. A jogszabályok a kórházi látogatás rendjét nem szabályozzák, a látogatásra a beteghez fűződő viszonytól függetlenül bárki jogosult.

Ha valakinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a pszichés állapota, szellemi fogyatkozása vagy szenvedélybetegsége miatt nagymértékben csökken, vagy az hiányzik, a házastársához hasonlóan a bejegyzett élettárs is kérheti **gondnokság** alá helyezését. Gondnoknak alapesetben a házastársat/bejegyzett élettársat kell kijelölni. Ezek a szabályok az élettársakra nem vonatkoznak.

Lakásbérlet

Önkormányzati bérlakásba a bérlő bejegyzett élettársa a bérbeadó külön engedélye nélkül is beköltözhet, továbbá a bejegyzett élettársak közös kérelmére a bérbeadó köteles a bejegyzett élettárssal is **bérlőtársi szerződést** kötni. Ilyen kötelezettség az élettárssal kapcsolatban nem áll fenn. A nem önkormányzattól bérelt lakások esetében a bérleti szerződésbe külön bele kell foglalni, ha a bérlőn kívül annak házastársa/bejegyzett élettársa vagy más hozzátartozója is jogosult a lakás használatára.

Adózás

Magyarországon a **személyi jövedelemadó** számításakor nincs családi adózás, vagyis családi állapotától függetlenül mindenki

egyéni adóbevallást nyújt be. Családi adókedvezmény jelenleg csak három eltartott gyermek után igényelhető, a kedvezmény a házastársához hasonlóan megosztható a bejegyzett élettárral és az élettárral is.

A bejegyzett élettárs a házastársához hasonlóan a legalacsonyabb **öröklési**, illetve **ajándékozási illetéket** köteles fizetni, 20 millió Ft alatti vagyon esetén az öröklés a bejegyzett élettársak között illetékmentes. Ezek a kedvezmények az élettársakra nem vonatkoznak, ők a legmagasabb illetékkategóriába esnek.

Szociális juttatások

A különböző, rászorultság alapján járó szociális juttatások igénylésénél mind a házastársak/bejegyzett élettársak, mind az élettársak jövedelmét **azonos módon** kell figyelembe venni. A szociális juttatások igénybevételére a házastársak és a bejegyzett élettársak teljesen **azonos feltételek** mellett jogosultak, a legtöbb jogosultság élettársak esetén is jár, így mind a bejegyzett élettársak, mind az élettársak jogosultak például kedvezményes lakáshitel felvételére vagy ápolási díjra .

Összeférhetlenség, vagyonyilatkozat

A különböző jogszabályok által előírt **összeférhetlenségi szabályok** (pl. az eljáró bíró személyére, a gazdasági társaságok vezető tisztségviselőjére, stb. vonatkozó előírások) a házastársakra, bejegyzett élettársakra, illetve az élettársakra ugyanúgy alkalmazandók. Az állami vezetők házastársára/bejegyzett élettársára és élettársára ugyanazok a **vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségek** vonatkoznak.

Adatvédelem

Mivel bejegyzett élettársi kapcsolatot csak azonos nemű párok köthetnek, ezért a családi állapot egyben a szexuális irányult-

ság nyílt felvállalását is jelenti. A szexuális életre vonatkozó adat azonban **különleges adatnak** minősül, ezért adatvédelmi szabályok biztosítják, hogy a családi állapot révén a szexuális irányultságot csak a lehető legszűkebb körben tartsák nyilván, illetve kérdezzenek arra rá. A törvény mind a hatóságok, mind a szolgáltatók számára előírja, hogy a családi állapotra csak olyan formában lehet rákérdezni, ill. azt csak úgy lehet nyilvántartani, hogy a **bejegyzett élettárs és a házastárs megnevezés együttesen** szerepeljen, így nem derül ki, hogy valaki azonos vagy különemű személlyel él együtt. Természetesen ha a bejegyzett élettárs nevét is meg kell adni, akkor abból a szexuális irányultság is kiderül.

Büntetőjog

A törvény a **kettős bejegyzett élettársi kapcsolatot** ugyanúgy bünteti, mint a kettős házasságot, vagyis ha valaki korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennállása alatt újabb házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít, illetve aki olyan személlyel köt házasságot vagy létesít bejegyzett élettársi kapcsolatot, akinek korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll (és erről tudott), büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Mind a bejegyzett élettárs, mind az élettárs **közeli hozzátartozónak** minősül, ezért a büntetőeljárás során megtagadhatja a tanúvallomást élettársa ellen, továbbá az élettársa által elkövetett bűncselekmény kapcsán feljelentés elmulasztása vagy bűnpártolás címén nem büntethető. Az élettárs jogosult párja helyett magánindítványt tenni, illetve az élettárs rovására elkövetett személyi vagyont károsító bűncselekmények (pl. lopás, rongálás) csak az élettárs magánindítványára büntethetők. A magánindítvány azt jelenti, hogy az bűncselekmény kapcsán

hivatalból nem indul eljárás, az ügyek csak a sértett kívánása esetén kerülnek bíróság elé (mint például a könnyű testi sértés vagy az erőszakos közöszlés esetén).

A **hózzátartozók közötti erőszakot** a törvény élettársak és bejegyzett élettársak, valamint volt bejegyzett élettársak között is értelmezi (volt élettársak között nem), így 2009. október 1-jétől a párját bántalmazó élettárs ellen is távoltartás rendelhető el. A volt élettárs vagy bejegyzett élettárs személyesen vagy telekommunikációs eszközzel történő zaklatása a **zaklatás minősített esete**, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

Bevándorlás, állampolgárság

A bejegyzett élettárs a Magyarországra való belépés és tartózkodás kapcsán a házastárshoz hasonlóan **családtagnak** minősül, ezért amennyiben párja jogosult magyarországi belépésre/tartózkodásra, ez a jog a bejegyzett élettársat is megilleti. Így tehát például egy magyar állampolgár bejegyzett élettársa jogosult családegyesítési célú vízumra, illetve amennyiben megélhetését párja biztosítja, családtagnaként korlátlan ideig tartózkodhat Magyarországon. Ugyanez vonatkozik az EU állampolgárok, a menekültként elismert személyek, illetve a tartózkodási engedéllyel, bevándorlási, letelepedési, ideiglenes letelepedési, nemzeti letelepedési vagy EK letelepedési engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok bejegyzett élettársaira is. A családtagnak státsza az élettársnak automatikusan nem jár, magyar vagy EU állampolgár esetében azonban a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal egy év együttélés után az élettársat is elismerheti családtagnaként.

A bejegyzett élettárs a házastárshoz hasonlóan a magyar állampolgárságot **kedvezményes honosítási** eljárásban szerezheti

meg, így a kérelem benyújtása előtt nyolc év helyett elég három évig Magyarországon lakni. Ezzel a lehetőséggel az élettársak nem élhetnek.

Egyéb jogosultságok

Számos további jogszabály állapít meg jogokat, illetve kötelezettségeket a házastársak számára. Például: a diplomáciai testület tagjának házastársa jogosult diplomata útleveleire; a közalkalmazott vagy köztisztviselő fizetés nélküli szabadságra jogosult házastársa külföldi kiküldetése esetén; a munkavállalót szabadság illeti meg házastársa elhunytakor, stb. Általános érvennyel megfogalmazható, hogy a bejegyzett élettársakat minden ilyen esetben **ugyanazok a jogosultságok** illetik meg, mint a házastársakat, függetlenül attól, hogy a jogszabály szövege említi-e a bejegyzett élettársakat a házastársak mellett. Az élettársak esetén nem ez a helyzet, itt az **egyedi jogszabályok** döntenek el, hogy az élettársak a házastársakkal/bejegyzett élettársakkal azonos elbírálás alá esnek-e.

A bejegyzett élettárs halála

Temetés

Végrendelkezés vagy temetési szerződés hiányában az elhunyt temetéséről házastárs

„Ha e törvény eltérően nem rendelkezik a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra is alkalmazni kell.”

Részlet a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvényből

társa/bejegyzett élettársa vagy élettárs **köteles gondoskodni**, abban az esetben is, ha az elhunytnek volt gyermeke. A **temetés módját és helyét** a temetésre kötelezett választhatja meg, figyelembe véve az elhunyt életében tett rendelkezéseit.

Öröklés

A bejegyzett élettársak öröklésére a házastársakkal megegyező szabályok vonatkoznak, így a bejegyzett élettárs a **törvényes örökös**, ha az elhunytnek nincs gyermeke és nem végrendekezett. Amennyiben az elhunytnek van gyermeke és nem végrendekezett, a vagyont a gyermek örökli, de a bejegyzett élettársat haszonélvezet illeti meg. Ha az elhunyt végrendekezett, és abban nem a bejegyzett élettársat nevezte meg örökösnek, a bejegyzett élettársat akkor is **köteleSRész** illeti meg (annak a vagyonnak a fele, amit végrendelet hiányában örökölt volna). A bejegyzett élettárs csak akkor jogosult az örökségre, ha az életközösség valóban fennállt vagy annak visszaállítására volt kilátás. Tehát hosszabb ideje a különélő, de el nem vált bejegyzett élettárs nem törvényes örökös. Az örökösödési illeték megállapításánál a bejegyzett élettárs a házastárshoz hasonlóan a **legalacsonyabb illeték** megfizetésére kötelezett, illetve a hagyaték 20 millió forintig illetékmentes.

Az élettárs nem törvényes örökös, nem jogosult haszonélvezeti jogra, és nem jogosult köteleSRészre. Az élettárs csak végrendelet révén örökölhet, de ebben az esetben is a legmagasabb öröklési illeték megfizetésére kötelezett. Az új Ptk. 10 éves együttélés esetén a túlélő élettársnak lakáshasználati jogot biztosítana.

Életbiztosítás, magánnyugdíj

Az életbiztosítások esetében amennyiben a szerződő fél nem nevezett meg kedvezményezettet, a **kedvezményezett** a

törvényes örökös (gyermek hiányában a bejegyzett élettárs). Ugyanez a helyzet a magán-nyugdíjpénztári befizetések kapcsán is. Ha azonban a szerződés kötésekor vagy a későbbiek során a szerződő fél kedvezményezettet nevezett meg, akkor a pénzt mindenképpen a kedvezményezett kapja, függetlenül attól, hogy a köztük lévő kapcsolat (pl. bejegyzett élettársi kapcsolat) fennáll-e még.

Lakásbérlet

Önkormányzati bérlakásnál a bérlő halála esetén első helyen a bejegyzett élettárs jogosult a **bérleti jog folytatására**.

Özvegyi nyugdíj

A bejegyzett élettárs a házastársal azonos feltételek mellett jogosult özvegyi nyugdíjra, vagyis az élettársi kapcsolattal szemben nem szükséges 10 év együttélés bizonyítása, az özvegyi nyugdíj a bejegyzett élettársat az **együttélés hosszától függetlenül** megilleti.

Kártérítés, kárenyhítés

A munkahelyi balesetben, közlekedési balesetben vagy például orvosi műhiba miatt megsérült vagy elhunyt személyek hozzátartozói **kártérítésre** lehetnek jogosultak. A kártérítés összege kiterjedhet a közvetlenül felmerült költségekre (pl. temetés, gyógykezelés költsége), az elmaradt jövedelemre (haszonra) vagy akár a hozzátartozó elvesztése miatti gyászreakcióból adódó nem vagyoni kárra is. Míg a házastárs/bejegyzett élettárs esetén a kapcsolat milyenségét a bíróság nem vizsgálja, élettársi kapcsolat esetén annak szilárdsága vagy hossza is szempont lehet a kárigény jogoságának megállapításakor.

Ha a bejegyzett élettárs vagy élettárs bűncselekmény következtében hunyt el, a házastárshoz hasonlóan a rászoruló bejegy-

zett élettárs és az élettárs is jogosult állami **kárenyhítést** kérvényezni.

A bejegyzett élettársi kapcsolat felbontása

A „válóper”

A kapcsolat megromlása esetén a bejegyzett élettársi kapcsolat bírósági vagy közjegyzői úton bontható fel. A bírósági úton való felbontás szabályai megegyeznek a házasságéval. A bontóper az ún. **keresetlevél** benyújtásával indul meg. Amennyiben a házasság felbontását csak az egyik bejegyzett élettárs kívánja, vagy ugyan mindketten akarják, de a járulékos kérdésekben a bíróság előtt megegyezni nem tudnak, ún. „tényállásos bontás” történik. Ha a bontást felek közösen kérik, és a járulékos kérdésekben megegyeznek, egyező akaratnyilvánítás alapján (ún. „megegyezéssel alapuló bontás”) kerül sor a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére. A keresetlevelet az eljárást kezdeményező fél nyújtja be utolsó közös lakóhelyük vagy a másik fél állandó lakóhelye szerint illetékes bíróságon. A keresetlevél benyújtása után a bíróság a feleket személyesen hallgatja meg, és az eljárás bármely szakaszában kísérletet tehet a felek **békítésére**. Mivel a bejegyzett élettársaknak közös gyermekük

nem lehet, a bíróság a bejegyzett élettársi kapcsolat felbontását már az első tárgyaláson érdemben tárgyalja. Ha a felek a bontást közösen kérelmezték, és a tartás, a lakáshasználat és – az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése kivételével – a házastársi közös vagyon megosztása kérdésében megegyeztek (ún. „járulékos kérdések”), és a bíróság a megegyezést jóváhagyja, a bíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatot felbontó ítéletet hoz.

Ha a feleknek nem sikerül megegyezniük (akár a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére vonatkozó szándékban, akár a járulékos kérdésekben), a bíróság újabb tárgyalás(oka)t tűz ki, ahol a feleknek kell bizonyítaniuk a bejegyzett élettársi kapcsolat **végleges és helyrehozhatatlan megromlását**, illetve – amennyiben erre irányuló kérelmet is előterjesztettek – a vagyoni igényeiket. A bíróság határozata ellen fellebbezésnek van helye. A bontóper megindításának illetéke 12.000 Ft, megegyezés hiányában a perköltség (ügyvédi, szakértői munkadíj, stb.) ennél sokkal magasabb is lehet.

A közjegyzői bontás

A házasságtól eltérően a bejegyzett élettársak bizonyos feltételek esetén a bírósági bontás helyett választhatják a bejegyzett

élettársi kapcsolat közjegyzői megszüntetését is. A közjegyzői bontás feltétele, hogy:

- a bejegyzett élettársak ne neveljenek olyan gyermeket, akinek tartására együttesen kötelezettek;
- a bejegyzett élettársak valamennyi kérdésben (vagyonmegosztás, lakáshasználat, tartás) megegyezzenek;
- egyik bejegyzett élettárs sem cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképés.

A közjegyzői bontás csak egy lehetőség, tehát a felek akkor is választhatják a bírósági bontást, ha a közjegyzői bontás feltételei is fennállnak. A közjegyzői bontáshoz az egyezséget először közjegyzői okiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni. Az **okiratba foglalt egyezséget** aztán el kell juttatni a lakóhely szerinti illetékes közjegyzőhöz. A közjegyző a feleket 30 napon belül személyesen meghallgatja, a feltételek fennállása esetén a bejegyzett élettársi kapcsolatot végzéssel megszünteti. A közjegyzői bontás illetéke 12.000 Ft.

A vagyonmegosztás

Ha a bejegyzett élettársak a vagyon megosztásában nem tudnak megegyezni, a kérdést a bíróság jogosult eldönteni. Vagyonjogi szerződés nélkül a felek a bejegyzett élettársi kapcsolat alatt szerzett vagyonból **egyenlő arányban** részesülnek, a vagyonmegosztás a különvagyonot nem érinti.

Vagyonmegosztásra nem csak bejegyzett élettársi kapcsolat, hanem élettársi kapcsolat esetében is van lehetőség. Ebben az esetben nem bontóper, hanem vagyonmegosztási per keretében kerül sor a vagyoni igények elbírálására. Az élettársak a közös vagyonból nem egyenlő arányban, hanem a **szerzésben való közreműködés arányában** részesülnek, de a szerzésbe a

háztartásban végzett munka is beleszámít (vagyis nemcsak az „aki többet fizetett a lakás árába, annak nagyobb rész jár belőle” elv érvényesül, hanem a bíróság minden, az életközösség alatt és érdekében végzett tevékenység arányos beszámításával dönt az igényekről).

Tartás

A háztartáshoz hasonlóan a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnése esetén a bejegyzett élettárs is jogosult **tartásdíjra**. A tartás lényege, hogy a kötelezett félnek rendszeresen meghatározott összeget kell korábbi bejegyzett élettársa számára juttatni. Bejegyzett élettársi tartásdíj fizetésére a felek közti megállapodás vagy bírósági ítélet alapján kerül sor. A bíróság akkor írhatja elő tartásdíj fizetését, ha arra az egyik fél önhibáján kívül rászorul, arra nem vált érdemtelenné, és a tartásdíj megfizetése nem veszélyezteti a kötelezett saját megélhetését. A tartásra való jog megszűnik, ha az arra jogosult újból házasságot vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot köt, illetve ha a jogosult rászorultsága megszűnik.

Az élettárs a jelenleg tartásdíjra nem jogosult, de az új Ptk. 10 éves együttélés esetén az élettárs számára is lehetővé tenné a tartásdíj bírósági megállapítását.

Lakáshasználat

A bejegyzett élettársak vagy élettársak által közösen lakott lakás használatának rendezése attól függ, hogy a lakást milyen jogcímen lakják. Ha a lakás az egyik fél **különvagyon**a vagy önálló bérlete, a lakáshasználati jog ezt a felet illeti meg. Sem bejegyzett élettársak, sem azonos nemű élettársak esetében nincs arra lehetőség, hogy a bíróság a lakást a gyermeket nevelő nem tulajdonos szülőnek ítélje, mivel erre csak közös gyermek esetén van lehetőség.

A családjogi intézmények összehasonlítása

	házasság	bejegyzett élettársi kapcsolat	nyilvántartott élettársi kapcsolat	élettársi kapcsolat
Felek neve	különnemű párok	azonos nemű párok	külön- és azonos nemű párok	külön- és azonos nemű párok
Korhatár	18, gyámhatósági engedéllyel 16	18	18	nincs korhatár
Létrejövétel	anyakönyvvezető előtti akaratnyilvánítással	anyakönyvvezető előtti akaratnyilvánítással	közjegyző általi nyilvántartásba vétellel	érzelmi-gazdasági kapcsolat létrejöttével
Felbontás	bíróság	bíróság vagy megegyezés esetén közjegyző	a nyilvántartás törlését bármelyik fél kérheti	a kapcsolat megszakadásával automatikusan
Névviselés	igen	nem	nem	nem
Vagyonmegosztás	egyenlő arányban	egyenlő arányban	hozzájárulás arányában	hozzájárulás arányában
Tartásdíj	igen	igen	nem**	nem**
Lakáshasználat válás esetén	igen	igen	nem**	nem**
Öröklés végrendelet nélkül	igen	igen	nem	nem
Lakáshasználat, ha nem a partner örököl	haszonélvezeti jog	haszonélvezeti jog	nem***	nem***
Özvegyi nyugdíj	igen	igen	10 év együttélés, vagy közös gyermek és 1 év együttélés	10 év együttélés, vagy közös gyermek és 1 év együttélés
Apasági vélelem	igen	nem	csak különemű párok esetén	nem
Partner gyermekének örökbefogadása	igen	nem	nem	nem
Közös örökbefogadás	igen	nem	nem	nem
Mesterséges megtermékenyítés	igen	nem	csak különemű párok esetén	csak különemű párok esetén
Partner gyermekének tartása	igen	igen	nem	nem
Tanúvallomás megtagadása	igen	igen	igen	igen
Összeférhetlenségi szabályok	igen	igen	igen	igen
Egészségügyi információs és döntési jogok	igen	igen	igen	igen
Bevándorlás esetén családtag	igen	igen	1 év együttélés****	1 év együttélés****
Egyéb jogok és kötelezettségek		házastársakkal azonos	egyedi jogszabálytól függ	egyedi jogszabálytól függ

* Ez a lehetőség csak 2010. január 1-jétől él

** Az új Ptk. 10 év együttélés után biztosítaná

*** Az új Ptk. 10 év együttélés után lakáshasználati jogot adna

**** Csak ha az egyik fél magyar vagy EU állampolgár

A közös tulajdont vagy közös bérletet a bíróság **megosztja** a felek között. Amennyiben ezt a lakás adottságai nem teszik lehetővé, a lakást annak a félnek kell juttatni, akinek van kiskorú gyermeke. Ennek hiányában a lakást annak kell elhagynia, aki a másik félnek súlyos érdeksérelmet okozott, ilyen magatartás hiányában pedig az eset összes körülményeinek (pl. egészségi állapot, életkor, vagyoni helyzet, stb.) mérlegelésével kell döntenie.

Külföldi vonatkozások

Bejegyzett élettársi kapcsolat külföldi állampolgárral

A törvény arra is lehetőséget biztosít, hogy nem magyar állampolgárok is bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíthessenek, abban az esetben, ha a pár legalább egyik tagja magyar állampolgár vagy rendelkezik magyarországi állandó lakhellyel. Az sem akadály tehát, ha a pár egyik tagja olyan állam polgára, amely nem ismeri a bejegyzett élettársi kapcsolatot jogintézményét.

A külföldi állampolgárnak az előzetes bejelentés során az alábbi dokumentumokat kell bemutatnia:

- az útlevelet, illetve Magyarországon élő külföldi esetén a külföldiek részére kiállított személyazonosító igazolványt vagy tartózkodási engedélyt;
- a külföldön kiállított születési anyakönyvi kivonatot és annak hiteles magyar fordítását;
- a lakóhely igazolásáról szóló tanúsítványt és annak hiteles magyar fordítását;
- a családi állapot igazolását és annak hiteles magyar fordítását.

A fordításokat az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Irodával kell elkészíttetni. Mivel a külföldi okiratok elbírálását nem az

anyakönyvvezető, hanem a területileg illetékes közigazgatási hivatal végzi, a bejelentés és a szertartás között ebben az esetben hosszabb időnek kell eltelnie. A közigazgatási hivatalnak 30 napja van az iratok megvizsgálására. Bár arra elvi lehetőség van, a hivatal nem szokott 30 napnál korábban döntést hozni. A szertartás során a tolmácsról a feleknek kell gondoskodniuk.

Külföldön kötött bejegyzett élettársi kapcsolat elismertetése

A külföldön létesített bejegyzett élettársi kapcsolatot Magyarországon csak akkor lehet elismertetni, ha azt a törvény hatálybalépése, vagyis 2009. július 1-je után létesítették. Ha a pár korábban külföldön házasságot vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot kötött, azt Magyarországon meg kell ismételni. A 2009. július 1-je után létesített bejegyzett élettársi kapcsolatot nem kell újra megkötni, de Magyarországon is anyakönyvezetnie kell. Ennek menete, hogy a magyar állampolgár a lakóhelye szerint illetékes anyakönyvvezetőnél vagy a külképviseleten kezdeményezi a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének hazai anyakönyvezését.

A kérelemhez csatolni kell:

- a kitöltött adatlapot (beszerezhető a külképviselet honlapján);
- a bejegyzett élettársi kapcsolat tényét bizonyító eredeti idegen nyelvű okiratot és annak hiteles magyar fordítását;
- a felek személyazonosító okmányainak másolatát;
- a magyar állampolgár(ok) születési anyakönyvi kivonatát vagy annak másolatát;
- a házasságkötés előtti elvált, illetve özvegy családi állapotot igazoló okiratot.

A hazai anyakönyvezés során a bejegyzett élettársi kapcsolatra vonatkozó hazai sza-

bályozás a mérvadó, így tehát nem lehet anyakönyvezni a külföldön esetleg felvett bejegyzett élettársi nevet. Ha a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítéséről az anyakönyvvezető vagy a konzuli tisztviselő tudomást szerez, az anyakönyvezést hivatalból kezdeményezi.

Bejegyzett élettársi kapcsolat elismertetése külföldön

Mivel az azonos neműek közötti házasságot vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot nem minden állam jogrendje ismeri, és a bejegyzett élettársi kapcsolat az egyes országokban mást és mást jelent, a bejegyzett élettársi kapcsolat külföldi elismeretése nem problémamentes. Azokban az országokban, ahol az azonos neműek házasodhatnak vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíthetnek elvileg nem jelenthet problémát a bejegyzett élettársi kapcsolat elismertetése. Azok az országok, ahol csak az élettársi kapcsolatot ismerik el az azonos nemű párok között, a bejegyzett élettársak élettársaknak minősülnek.

Az Európai Unió ugyanakkor valamennyi tagállam számára előírja, hogy a bevándorlás és a letelepedés során családtagként ismerjék el egy tartós párkapcsolatban élő EU állampolgár partnerét függetlenül

annak nemétől. Ez azonban csak a tartózkodási engedélyek igénylése során jelent előnyt, más vonatkozásban a párokat továbbra is mint egyedülálló személyeket kezelik.

Gyakori kérdések

Az Alkotmánybíróság nem semmisítette meg a törvényt?

A 2007 decemberében elfogadott első törvényt az Alkotmánybíróság valóban megsemmisítette, mivel úgy találta, hogy a különmemű párok esetében a bejegyzett élettársi kapcsolat a házasság megkettőzésének tekinthető. Az Alkotmánybíróság azonban azt is kimondta, hogy az azonos nemű személyek számára alkotmányos kötelezettség egy, a házassághoz hasonló jogintézmény bevezetése. Ennek megfelelően az Országgyűlés 2009 áprilisában új törvényt fogadott el, amely tartalmában meg egyezik a korábbival, de csak azonos nemű párok számára teszi lehetővé bejegyzett élettársi kapcsolat létesítését.

Mi a különbség a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat között?

A bejegyzett élettársi kapcsolat a házasságtól abban tér el, hogy:

- azonos nemű párok létesíthetik;

Azonos nemű párok elismerése a világ országaiban

házasság: Belgium, Dél-afrikai Köztársaság, Hollandia, Kanada, Norvégia, Spanyolország, Svédország és az USA egyes államai

bejegyzett élettársi kapcsolat: Andorra, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Izland, Luxemburg, Magyarország, Németország, Svájc, Szlovénia, Uruguay, Új-Zéland és Argentína, Ausztrália, Mexikó és az USA egyes államai/tartományai

élettársi kapcsolat: Ausztria, Horvátország, Izrael, Portugália

- csak 18 év felett;
- nincs névviselés;
- nincs örökbefogadás;
- nincs mesterséges megtermékenyítés ;
- nincs szülőégi vélelem;
- közjegyző is felbonthatja.

Mi a különbség az élettársi kapcsolat és a bejegyzett élettársi kapcsolat között?

A bejegyzett élettársi kapcsolatot az anyakönyvvezető előtti akaratnyilvánítással jön létre, és felbontani csak bíróság vagy közjegyző előtt lehet. Az élettársi kapcsolatot ezzel szemben nem kell bejelenteni vagy regisztráltatni, hanem az együttéléssel létrejön, és a szakítás esetén automatikusan megszűnik. A bejegyzett élettársakat számos olyan jogosultság illeti meg, amely az élettársakat nem.

Mi a különbség az élettársi kapcsolat nyilvántartásba vétele és a bejegyzett élettársi kapcsolat között?

A bejegyzett élettársi kapcsolat sokkal inkább a házassághoz áll közel, az élettársi kapcsolat nyilvántartásba vétele esetén a felek továbbra is „csak” élettársak, a nyilvántartásba vétel csak az élettársi kapcsolat bizonyítását könnyíti meg, jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztet.

Érdemes-e bejegyzett élettársi kapcsolatot kötni?

Erre nem lehet egyértelmű választ adni, mindenkinek magának kell eldöntenie, hogy a jogosultságokért cserébe vállalja-e az ezzel járó kötelezettségeket.

Kik köthetnek bejegyzett élettársi kapcsolatot?

Két nagykorú (18 év feletti), azonos nemű személy, akik nem állnak egymással meghatározott rokon kapcsolatban, és nincs mással érvényes házasságuk vagy bejegyzett élettársi kapcsolatuk.

Hol lehet bejegyzett élettársi kapcsolatot kötni?

A bejegyzett élettársi kapcsolatot a körzeti központi anyakönyvvezetőknél lehet kötni (azokon a településeken, ahol okmányiroda is van), elsősorban az önkormányzat által kijelölt hivatalos helyiségben, de a felek kérésére a szertartás külső helyszínen is lebonyolítható.

Milyen dokumentumokat kell az anyakönyvvezetőnek bemutatni?

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló szándék bejelentésekor az alábbi okiratokat kell bemutatni:

- születési anyakönyvi kivonat;
- személyi igazolvány, lakcímkártya;
- korábbi házasság/bejegyzett élettársi kapcsolat esetén jogerős bírósági/közjegyzői végzés;
- tanúk neve, lakcíme, személyi igazolvány száma

Mennyibe kerül a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése?

Az anyakönyvvezetői eljárás díjmentes, de az önkormányzatok a helyiség biztosításáért és az egyéb szolgáltatásokért a rendezvény ünnepélyességének függvényében eltérő mértékű összeget kérhetnek.

Mi lesz, ha a következő kormány az egész visszavonja?

Az Alkotmánybíróság szerint a házassághoz hasonló családjogi intézmény bevezetése az azonos nemű párok számára az Alkotmányból levezethető jogalkotói kötelezettség, amely pártállástól függetlenül minden kormány kezét megköti. Ezen csak egy esetleges alkotmánymódosítással lehetne változtatni, de a korábban kötött bejegyzett élettársi kapcsolatok érvényességét az sem befolyásolná.

Akkor most nyilvántartásba veszik a melegeket?

A házassághoz hasonlóan a bejegyzett élettársi kapcsolat lényege, hogy a bejegyzett élettársakról az állam anyakönyvi nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tehát a dolog velejárója, de az anyakönyvi betekintés feltételei nagyon korlátozottak, a visszaélés lehetősége szinte teljesen kizárt.

Örökbefogadásra készülünk, inkább ne kössünk bejegyzett élettársi kapcsolatot?

Az élettársi és a bejegyzett élettársi kapcsolat között ezen a téren nincs különbség, mind az élettársak, mind a bejegyzett élettársak jogosultak egyéni örökbefogadásra, de mindkét esetben csak az örökbefogadó fél lesz a gyermek szülője, a párja nem.

Mesterséges megtermékenyítésre készülünk, inkább ne kössünk bejegyzett élettársi kapcsolatot?

Mesterséges megtermékenyítésre sem élettársi, sem bejegyzett élettársi kapcsolatban élő személy nem jogosult. Ennek ellenére sok nő úgy vállal gyermeket, hogy letagadja élettársát, és egyedülállónként jelentkezik mesterséges megtermékenyítésre. Erre bejegyzett élettársak esetén nincs lehetőség, hiszen az anyakönyvi nyilvántartásból minden kiderül.

Gyermekeket nevelünk, érdemes bejegyzett élettársi kapcsolatot kötni?

A legtöbb vonatkozásban a szülő élettársa és bejegyzett élettársa azonos elbírálás alá esik, mivel a gyermek nevelőszülőjének, így közeli hozzátartozójának minősül. A bejegyzett élettársi kapcsolat azonban nagyobb biztonságot nyújt, mivel a bejegyzett élettárs köteles eltartani párja közösen nevelt gyermekét, ugyanakkor több jogosultság is illeti meg, pl. gyermekgondozási díj (GYED) csak a bejegyzett élettársnak jár.

Külföldi állampolgár köthet bejegyzett élettársi kapcsolatot?

Igen, a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének az a feltétele, hogy legalább a pár egyik tagja magyar legyen, vagy rendelkezzen Magyarországon állandó lakhellyel. Az sem akadály tehát, ha a pár egyik tagja olyan állam állampolgára, ahol nincs bejegyzett élettársi kapcsolat.

Korábban már külföldön összeházasodtunk/bejegyzett élettársi kapcsolatot kötöttünk, mi a teendő?

A 2009. július 1-je után kötött házasságok/bejegyzett élettársi kapcsolatok esetében nem kell megismételni a külföldön elvégzett szertartást, elég a külföldi esemény hazai anyakönyvezését kérni. A 2009. július 1-je előtt külföldön kötött házasságot vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot a magyar jog nem ismeri el, ilyen esetben újra bejegyzett élettársi kapcsolatot kell létesíteni.

Mit tehetek, ha az anyakönyvvezető nem hajlandó minket összehadni vagy homofób megjegyzéseket tesz?

Az anyakönyvvezetőnek nincs mérlegelési jogosultsága, minden jelentkezőt köteles összehadni, és tartózkodnia kell az ellenséges környezet kialakításától is. Ha ennek ellenére ilyet tapasztaltok, érdemes az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordulni.

Mit tehetek, ha egy étterem, szálloda vagy más szolgáltató nem engedi, hogy ott tartsuk meg a lakodalmat?

Az egyenlő bánásmód követelménye vonatkozik minden olyan vállalkozásra, amely szolgáltatást nyújt vagy árut forgalmaz. Nem utasíthatják tehát el a lakodalom lebonyolítását amiatt, hogy egy azonos nemű párról van szó. Ha ennek ellenére mégis ilyet tapasztaltok, érdemes az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordulni.

Praktikus tanácsok

Beszélgétek át a dolgokat!

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése komoly döntés, amely az élet számos területére kihatással van. Különösen a vagyoni jog területén jelent komoly elköteleződést, ezért érdemes alaposan átbeszélni a vagyoni kérdéseket, és megfontolni a vagyoni szerződés kötésének lehetőségét is.

Kezdjétek időben a szervezést!

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése még abban az esetben is szervezést igényel, ha csak a felek és a tanúk vannak jelen, hiszen a szertartás időpontját valamennyi fél (a pár, a tanúk és az anyakönyvvezető) számára megfelelő módon kell kitűzni. Ha a szertartásra közkedvelt helyen kerül sor, néha hónapokkal hamarabb be kell jelentkezni. A sok vendéggel, nagy lakodalommal járó események megszervezése hosszú időbe telik és komoly pénzbe kerül.

Egyeztessetek az anyakönyvvezetővel!

Mindenképpen érdemes alaposan megvitatni a szertartás menetét az anyakönyvvezetővel. A jogszabályok csak az anyakönyv-

vezető kérdésére elhangzó egybehangzó igent, illetve az anyakönyv aláírását írják elő, a szertartás minden más eleme opcionális. Ha azt szeretnétek, hogy legyen gyűrűcsere, fogadalom, anyakönyvvezetői köszöntés vagy hitvesi csók, akkor ezt külön jelezni kell az anyakönyvvezetőnek.

Tájékoztódtok, mielőtt külföldre mentek!

A bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét nem minden ország ismeri el, ráadásul még ha a jogintézmény ismert is, annak tartalma országról országra változik. Ha külföldre utaztok, különösen ha hosszabb távon szeretnétek külföldön élni, mindenképpen érdemes az adott országban érvényes jogszabályokról is tájékozódni.

Álljatok ki a jogaitokért!

A bejegyzett élettársi kapcsolat lehetősége és az azzal járó jogosultságok nem az ügyintézők jóindulatán múlnak, arra törvényes jogotok van. Ne engedjétek a tájékozatlan vagy homofób ügyintézők szeszélyének! Ha a problémát nem sikerül megoldani, forduljatok meleg jogvédő szervezethez vagy az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz!

Kihez fordulhatok?

Az alábbiakban néhány olyan szervezet elérhetőségét gyűjtöttük össze, akikhez kérdéseikkel, problémáikkal fordulhatnak:

Háttér Társaság a Melegekért

Az egyesület telefonos információs és lelkesítő, valamint jogsegély szolgálatot működtet, ahol részletesebb felvilágosítást és szükség esetén jogi segítséget is kaphatsz.

E-mail: hatter@hatter.hu

Telefon: (80) 505-605

Internet: www.hatter.hu

Magyar LMBT Szövetség

A magyarországi meleg, leszbikus, biszexuális és transznemű egyesületeket összefogó ernyőszervezet.

E-mail: info@lmbtszovetseg.hu

Telefon: (70) 551-2346

Internet: www.lmbtszovetseg.hu

Inter Alia Alapítvány

A nemi és a szexuális irányultság szerinti hátrányos megkülönböztetés ellen küzdő alapítvány, amely gyermeket nevelő meleg és leszbikus szülőket összefogó csoportot működtet.

E-mail: info@interalia.org.hu

Telefon: (70) 236-8455

Internet: www.interalia.org.hu

Egyenlő Bánásmód Hatóság

Ha hátrányos megkülönböztetés vagy zaklatás ér szexuális irányultságod miatt, ennél az állami szervnél lehet panaszt tenni.

E-mail: ebh@ebh.gov.hu

Telefon: (1) 336-7843

Internet: <http://www.egyenlobanasmod.hu>

**BEJEGYZETT ÉLETTÁRSI KAPCSOLAT
ÚTMUTATÓ MELEG ÉS LESZBIKUS PÁROK RÉSZÉRE**

Kiadja a Háttér Társaság a Melegekért és a Magyar LMBT Szövetség, 2009. augusztus.
További példányok megrendelhetők a Háttér Társaság a Melegekért címén
Tel.: (1) 238-0046 Fax: (1) 329-2670 Email: hatter@hatter.hu

Háttér Társaság
a Melegekért

**magyar lmbt
szövetség** ::::

A kiadvány megjelenését az EGT, a Norvég Finanszírozási Mechanizmus és a Fővárosi Szociális Közalapítvány támogatta.